

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

TITULACIÓ: Grau en Educació Social

CODI: 100928 **MATÈRIA:** Gènere i Societat

MÒDUL: XVI. Optativitat

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Dolors Mayoral

EQUIP DOCENT: Dolors Mayoral

CURS ACADÈMIC: 2013/2014

CARÀCTER: Optativa

CURS: 3r

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

IDIOMA D'IMPARTACIÓ: Català

COMPETÈNCIES

- Capacitat crítica d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.
- Aprenentatge autònom, adaptació a situacions noves i obertura cap a l'aprenentatge al llarg de tota la vida i desenvolupament de creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.
- Comunicació oral i escrita, en la llengua materna i en llengua estrangera, i utilització de les tecnologies de la informació (TIC) en el context professional i capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.
- Capacitat per a treballar en equip, per a conduir i liderar grups, per a resoldre conflictes, prendre decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.
- Compromís ètic, respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i als valors propis de la cultura de pau i els valors democràtics; d'assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.
- Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen a l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i qualsevol altre fonament teòric de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.
- Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança cap als subjectes e institucions d'educació social.

OBJECTIUS

- Formar l'alumnat en l'anàlisi social segons les relacions de gènere i exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere.
- Contextualitzar històricament les desigualtats per raó de gènere i reconèixer les diferents aproximacions teòriques que se'n deriven.
- Conèixer les perspectives de gènere i les polítiques públiques d'igualtat amb l'objectiu de que puguin exercir les seves tasques com a tècnics/ques en els diferents àmbits d'actuació.
- Aprofundir en l'acció afirmativa, en la discriminació positiva i en el mainstreaming de gènere com a eina fonamental de les polítiques d'igualtat.
- Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi de la matèria.
- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

CONTINGUTS

BLOC 1. La construcció social del gènere, identitat i societat

- 1.1. Introducció: la identitat de gènere
- 1.2. Els debats sobre el concepte de sexe i gènere
- 1.3. Divisió sexual del treball i modus de producció domèstic
- 1.4. Teories del patriarcat
- 1.5. Les classes de gènere
- 1.6. Reconstrucció històrica de la perspectiva del gènere

BLOC 2. Gènere i estructura social I: les relacions socials

- 2.1. Gènere, socialització i família
- 2.2. Gènere, classe i mercat de treball
- 2.3. Gènere i educació
- 2.4. Gènere i espai públic
- 2.5. Gènere i etnicitat

BLOC 3. Gènere i estructura social II: Salut, violència i pobresa

- 3.1. Gènere, salut i sexualitat
- 3.2. Violència de gènere
- 3.3. Gènere, globalització i pobresa

BLOC 4. Gènere i poder públic

- 4.1. Gènere, política i democràcia
- 4.2. Gènere i polítiques públiques
- 4.3. Gènere, associacionisme i participació política
- 4.4. Gènere i mitjans de comunicació
- 4.5. Llenguatge no sexista

METODOLOGIA

Presencial (40%)

- Seminaris (15%)
- Conferències (10%)
- Anàlisi i avaluació de recursos audiovisuals i/o informàtics (15%)

No presencial (60%)

- Treball autònom: Lectures de textos acadèmics en diferents llengües (20%)
- Estudi i preparació d'exàmens escrits (20%)
- Treball cooperatiu: Elaboració d'una monografia (20%)

AVALUACIÓ

- Assistència als seminaris i conferències 30%
- Reflexió escrita dels recursos audiovisuals i/o informàtics 10%
- Comentaris de text 30%
- Monografia i exposició oral 20%
- Participació a l'aula 10%

BIBLIOGRAFIA

- Acker, J. (1988). Class, gender and relations of distribution, signs 13.
- Amorós, C. (2001). Feminismo y filosofía. Madrid: ed. Síntesis
- Anthias, F. (2006). "género, etnicidad, clase y migración: inteseccionalidad y pertenencia transnacional" a p. Rodríguez (ed.), Feminismos periféricos. Granada: ed. Alhulia.
- Beauvoir, S. (2005). El segundo sexo. Madrid: editorial cátedra
- Beck-gernsheim, E. (2003). La reinención de la familia. En busca de nuevas formas de convivencia. Barcelona: paidós.
- Benería, L. (1981). Reproducción, producción y división sexual del trabajo?. Barcelona: icaria.
- Bernstein, B. (1985). Clase social, lenguaje y socialización. Educación y sociedad, 4.
- Borderias C. (comp) (1994). Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales. Barcelona: icaria.
- Borderias, c. (1996). "identidad femenina y recomposición del trabajo". A: Rodríguez, A. Goñi B. I Mazuregui G. (eds.) El futuro del trabajo. Reorganizar y repartir desde la perspectiva de las mujeres. Bilbao: bakeaz-cedem.
- Bourdieu, P. (2000). La dominació masculina. Barcelona: edicions 62.
- Brullet, C. i parella, S. (2001) "polítiques de serveis a les famílies: residualitat pública en un context cultural "familiarista"" a: Gomà i Subirats govern i polítiques públiques a catalunya (1980-2000) vol. I: autonomia i benestar. Barcelona: ub i uab, 221-243
- Brullet, C. (coord.) (2000) famílies: espais, ruptures i polítiques. Monogràfic sobre família. Revista de l'associació catalana de sociologia, num.12 juliol. Disponible en versió electrònica a <http://www.iec.es/institucio/societats/acsociologia/publicacions/revistes/num12index.htm>
- Butler, J. (1997). «against proper objects». A: weed, e., Schor, n. (eds) feminism meets queer theory. Bloomington: indiana university press.
- Butler, J. (2001). El género en disputa. Mèxic: paidós. Género y sociedad.
- Butler, J.. (2002) cuerpos que importan. Barcelona: paidós.
- Carrasquer, P.; Torns, T. (1999). "el perquè de la reproducció", papers. Revista de sociologia, nº 59, pp. 99-108.
- Cassigoli, R. (coord) (2008). Pensar lo femenino. Un itinerario filosófico hacia la alteridad. Mèxic: editorial anthropos.
- Collins, P. (2000) "gender, black feminism, and black political economy". Annals of the american academy of political and social science, 568, pp. 41-53.
- Connell, r. W. (1995). Masculinities. Cambridge: polity press.
- DDAA. (1996). El género: la construcción cultural de la diferencia sexual. Mèxic: editorial PUEG.
- De Lucas, J. (1994). El desafío de las fronteras: derechos humanos y xenofobia frente a una sociedad plural. Madrid: temas de hoy.
- Delphy, C. (1985). El enemigo principal. Cuadernos inacabados, 2-3. P. 11-28.

- Duby, G. (2000). Historia de las mujeres. Barcelona: Taurus.
- Durán, M.A. (1972) el trabajo de la mujer en Espanya, madrid: tecnos.
- Eisenstein, Z. (comp.) (1980). Patriarcado capitalista y el feminismo socialista. México: siglo xxi.
- En las ciencias sociales. Madrid: editorial csic.
- Esping-andersen, g. (ed.) (2007). Family formation and family dilemmas in contemporary europe. Madrid: FBBVA.
- Esping-andersen, G. (2000) fundamentos sociales de las economías postindustriales. Barcelona: ariel sociología.
- Fernandez martinez, P. (2007). La mujer y la sociedad de la información. ¿existe un lenguaje no sexista?. Madrid: editorial fragua
- Flaquer, Ll. (2008). Diversitat familiar, benestar de la infància i cohesió social a catalunya. Nota d'economia. Revista d'economia catalana i de sector públic. Núm. 91: 71-86. Barcelona: generalitat de catalunya a http://www.gencat.cat/economia/doc/doc_29034341_1.pdf
- Flaquer, Ll. Et al. (2006). Monoparentalitat i infància. Barcelona: fundació "la caixa"
- Flaquer, Ll. (1998). El destino de la familia. Barcelona: ariel.
- Flaquer, Ll. (1999). La estrella menguante del padre. Barcelona: ariel.
- Flaquer, Ll. (2000). Les polítiques familiars en una perspectiva comparada. Col·lecció estudis socials núm. 3. Barcelona: fundació "la caixa". Edició electrònica disponible a www.fundacio.lacaixa.es
- Gardiner, J. (1975), el ama de casa bajo el capitalismo, barcelona:
- Gil, M. (coord) (2007). Cuerpos que hablan. Género, identidades y representaciones sociales. Barcelona: editorial montesinos.
- Hartmann, H. 1980 (1976). Capitalismo, patriarcado y segregación de los empleos por sexo. A: Einsenstein, Z. (comp.) Capitalismo patriarcal y feminismo socialista. Madrid: siglo xxi. P. 186-221.
- Izquierdo, M.J. (1998). Aguantando el tipo. Desigualdad social y discriminación salarial. Barcelona: diputació de barcelona.
- Izquierdo, M.J. (comp.) (1995). Género y valores. Vitoria-gasteiz: emakunde/instituto vasco de la mujer.
- Izquierdo, M.J. (1983). «poder, sexo i edad». A: astelarra, j., Izquierdo, m.j. li jornades del patriarcat. Bellaterra: uab.
- Izquierdo, M.J. (1985). Mujer y además joven. Papers. Revista de sociologia, núm. 8.
- Izquierdo, M.J. (1988). La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo. Madrid: instituto de la mujer.
- Izquierdo, M.J. (1993), la interdependència de les activitats domèstiques i el treball remunerat, barcelona: publicacions parlament de catalunya.
- Izquierdo, M.J. (1998) El malestar en la desigualdad. Madrid: cátedra–universitat de valència – instituto de la mujer.
- Juliano, D. (2004). Excluidas y marginales. Una aproximación antropológica. València, càtedra.
- Lugones, M. (2005) "multiculturalismo radical y feminismos de mujeres de color" revista internacional de filosofía política, n°25, pp. 61-75.
- Luna, L. (comp.) (2001). Mujeres y sociedad. Nuevos enfoques teóricos y metodológicos. Barcelona: editorial ub.
- Martín díaz, E. (2008) "el impacto del género en las migraciones de la globalización: mujeres, trabajos y relaciones interculturales". Scripta nova. Revista electrònica de geografia y ciencias sociales, vol. Xii, núm. 270 (133), [<http://www.ub.es/geocrit/-xcol/72.htm>]
- Martinez, v, (1992) mujer, trabajo, maternidad, madrid: instituto de la mujer.
- Maruani, m.; Rogerat, c.; Torns, t. (dirs.) (2000), las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo. Barcelona, icària.

- Maruani, m.; Rogerat, ch. & torns, t. (dir) (2000) las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mundo del trabajo, barcelona: icaria.
- Masculinidad/es. Poder y crisis. Isis-flacso: ediciones de las mujeres, pp. 31-48.
- Mayoral, d. (2007) la organización social del género a merino, r. De la fuente, gl. Sociología para la intervención social y educativa. Madrid: ed. Complutense, pp.188-221.
- Mayoral, d. / molina, f. (2002) les desigualtats ocultes: llengua, cultura i educació. Lleida: pagès editors.
- Millet, k. (1975). Política sexual. Mèxic: aguilar.
- Narotzky, s. (1995). Mujer, mujeres y género. Una aproximación crítica al estudio de las mujeres.
- Nicolás, g y bodegón, e. (2009). Género y dominación. Críticas feministas del derecho y el poder. Barcelona: editorial antropos a: e. Bodelón i p. Jiménez (coords.), Construint els drets de les dones: dels conceptes a les polítiques locals.
- Parella, s. (2003). Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación. Barcelona: anthropos.
- Parsons, t. (1970) "la estructura social de la familia", a: fromm, e. Et al: la familia. Barcelona: península.
- Pateman, c. (1995). El contrato sexual. Barcelona: anthropos.
- Pérez cantó, p. (2009). El origen histórico de la violencia contra las mujeres. Madrid: editorial dilema.
- Rodríguez, p. (ed.) (2006). Feminismos periféricos. Granada: ed. Alhulia.
- Ros, a. (coord.) (2003); interculturalitat; barcelona: ed. Pòrtic.
- Russell hochschild, a. (2008). La mercantilización de la vida íntima. Madrid: editorial katz editores
- Samper, ll. et al. (2000). Continuïtats i canvi en l'estructura social a lleida. (1960-1990). Lleida: ed. Pagès.
- Sherwin, s. et altri. (1998). The politics of women's health. Philadelphia: temple university press.
- Simmel, G. (1999). Cultura femenina y otros ensayos. Barcelona: alba editorial.
- Sipi, R. (2005) les dones migrades : apunts, històries, reflexions, aportacions. Barcelona: institut català de les dones (col·lecció: quaderns de l'institut, nº 5: http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/documents/arxius/pub_quaderns5.pdf)
- Stolcke, V. 1992. "¿es el sexo para el género como la raza para la etnicidad?". Mientrastanto, 48: 87-111.
- Subirats, J. (2004) pobresa i exclusió social. Una anàlisi de la realitat espanyola i europea, barcelona: ed. Fundació la caixa, col. Estudis socials, n.16
- Torns, T./ Carrasquer, P. (1987), entorn dels conceptes de dona i treball a ddaa: visió de catalunya, treball domèstic i vida quotidiana 2011 – 2012. Barcelona: diputació de barcelona.
- Torns, T.; Miguelez, f.(2000), temps i ciutat, barcelona, consell econòmic i social de barcelona.
- Tubert, T. (2003). Del sexo al género: los equívocos de un concepto. València: editorial cátedra.
- Uría Rios, P. (2009). El feminismo que no llegó al poder. Madrid: editorial egales.
- DDAA (1999) les desigualtats socials a catalunya, barcelona: ed. Mediterrània.
- Walby, S. (1994). Theorizing patriarchy. Oxford: blackwell.
- Zapata, R. (2004) Multiculturalidad e inmigración. Madrid: síntesis.

CRONOGRAMA: ACTIVITATS D'APRENTATGE

SESSIÓ	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFES-SOR/A	TASQUES ALUM-NES	RECOMANA-CIONS	% AVALUA-CIÓ
BLOC 1. La construcció social del gènere, identitat i societat	P	Introducció a la teoria del gènere social i les diferents perspectives sobre la configuració de la identitat de gènere. Introducció als debats sobre el concepte de sexe i gènere. Introducció a la perspectiva sociològica de la noció de divisió sexual del treball i modus de producció domèstic, patriarcat, sistema econòmic i reconstrucció històrica de la perspectiva del gènere.	Objectius: 1, 2, 3 i 4	Formar l'alumnat en l'anàlisi social de les relacions de gènere. Contextualitzar històricament l'estudi de les identitats de gènere. Ampliar el marc interpretatiu sociològic des d'una perspectiva de respecte als drets humans, als valors democràtics i de justícia social. Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les aplicacions pràctiques en l'educació social.	<i>Assistència, i participació a classe.</i> Reflexionar sobre conceptes i recerca d'exemples en la realitat social. Analitzar críticament les lectures dels autors/res tractats. Interpretar de les teories de gènere amb l'anàlisi de casos. Exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.	L'assistència i la participació a classe El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats	Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc. Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes vistos i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.
BLOC 2. Gènere i estructura social I: les relacions socials	P	Anàlisi de les diferents facetes socials del gènere, de la família a la	1, 2, 3, 4, 5, 6	Introduir a l'alumnat en la visió del gènere en les diferents facetes de la vida quotidiana, Promoure la comprensió dels planteja-	Assistència i participació activa a classe. Realitzar observacions de camp. Introduir-se en l'anàlisi de la vida quotidiana.	L'assistència i la participació a classe El seguiment de les lectures i els	Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc.

SESSIÓ	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
		societat multicultural passant per mercat de treball, educació i l'espai públic		<p>ments teòrics de gènere i les aplicacions pràctiques en l'educació social</p> <p>Assessorar l'alumnat en tasques d'inici de la observació de l'entorn i en treballs que comporten metodologies pròpies de les ciències socials.</p>		<p>materials complementaris proposats pels docents</p> <p>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura</p> <p>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats</p>	<p>Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes vistos i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social</p>
BLOC 3. Gènere i estructura social II: Salut, violència i pobresa	P	Anàlisi de la importància del gènere en els àmbits de la vida privada i de les relacions interpersonals en diferents societats	1, 2, 3, 4, 5, 6	<p>Introduir l'alumnat en l'anàlisi de les relacions personals de gènere. Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les aplicacions pràctiques en l'educació social</p> <p>Assessorar i orientar l'alumnat en l'ús de metodologies pròpies de les ciències socials.</p>	Assistència i participació activa a classe. Realitzar observacions i anàlisi de les diferències de gènere amb l'ús de les noves tecnologies i de la bibliografia pertinent.	<p>L'assistència i la participació a classe</p> <p>El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents</p> <p>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura</p> <p>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats</p>	<p>Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc.</p> <p>Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes vistos i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social</p>

SESSIÓ	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFES-SOR/A	TASQUES ALUM-NES	RECOMANA-CIONS	% AVALUA-CIÓ
BLOC 4. Gènere i poder públic	P	Exposició de les diverses polítiques públiques i de gènere vigents al país, i del paper de la dona en l'espai públic i en la governance dels sistemes polítics democràtics. Reflexió sobre la participació política des de la perspectiva de gènere en el tercer sector, l'arena pública i els mitjans de comunicació. Coneixement i introducció de les eines per a la promoció del llenguatge no sexista.	Objectius: 1, 2, 3 i 4	Contextualitzar les diferents perspectives i polítiques públiques vinculades a qüestions de gènere. Introduir als alumnes en el llenguatge de les polítiques de gènere i l'arena pública i política. Oferir un coneixement transversal sobre les diferents institucions amb poder públic i mitjans de comunicació. Fomentar el debat i la crítica social des de la perspectiva sociològica i la relació amb la teoria introductòria dels debats sobre capitalisme, patriarcat, poder desigualtat.	Seguiment, reflexió i participació a classe. Reconèixer les diferents perspectives i models de polítiques públiques de gènere. Participar del debat i discussió de la qüestió de gènere al segle XXI i desenvolupar un pensament i un raonament crítics. Conèixer les aportacions dels enfocaments sociològics vistos al llarg del curs en les polítiques socials i en l'actualitat. Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques de reconeixement de gènere en l'espai públic d'acord amb les nostres societats complexes. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.	<i>L'assistència i la participació a classe</i> <i>El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents</i> <i>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura</i> <i>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats</i>	Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc. Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes vistos i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.

